

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К.Д. Ушинського»
Національний університет «Чернігівський колегіум
імені Т. Г. Шевченка»
Professional association of kinetotherapists and manual therapist from
republic of Moldova
Uniwersytet Szczeciński (Polska)
University of Bucharest (Romania)
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту та
реабілітації
Кафедра фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

З Б І Р Н И К
НА У К О В И Х П Р А Ц Ь
XV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,
біології і охорони здоров'я та
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики
імені професора Т. М. Цонєвої
19–20 вересня 2024 року
м. Одеса
Частина 2
Одеса – 2024

УДК 796611.7–053.67(063)

Рецензенти:

- **С. П. Гвоздій** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти Одеського національного університету імені І.І. Мечникова;
- **І. Л. Ганчар** – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри спортивних дисциплін Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Головний редактор
Босенко Анатолій, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Редакційна колегія:

Коробейніков Георгій	доктор біологічних наук, професор (Німеччина-Україна)
Лизогуб Володимир	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Магльований Анатолій	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Михалюк Євгеній	доктор медичних наук, професор (Україна)
Носко Микола	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Орлик Надія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Потоп Володимир	доктор педагогічних наук, професор (Румунія)
Приймаков Олександр	доктор біологічних наук, професор (Польща)
Топчій Марія	кандидат біологічних наук, доцент (Україна)
Холодов Сергій	Кандидат педагогічних наук, доцент (Україна)

Адаптаційні можливості дітей та молоді: збірник наукових праць XV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації, біології і охорони здоров'я та 60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики імені професора Т. М. Цонєвої Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 19–20 вересня 2024 року, Ч. 2) / голов. ред. А. І. Босенко. Одеса: Університет Ушинського, 2024. 328 с.

У збірнику наукових праць конференції представлені роботи широкого кола фахівців з сучасних проблем фізичного виховання і спорту. В статтях розкриваються медико-біологічні, фізіолого-гігієнічні, психолого-педагогічні та валеологічні основи розширення адаптаційних можливостей дітей та молоді, зміцнення їх здоров'я, а також питання підготовки фахівців за відповідними напрямками.

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (*протокол № 3 від 31.10.2024 року*)

УДК: 796611.7–053.67(063)

Носко М. О., Дейкун М. П., Мехед О. Б.

Технології змішаного навчання при підготовці фахівців з громадського здоров'я: поєднання онлайн і традиційних методів..... 234

Пісоцька Л. А., Глухова Н. В., Дукач Л. М.

Комп'ютерно-інтегрована технологія скринінгової діагностики виявлення адаптаційних резервів організму..... 241

Подрігало О. О., Подрігало Л. В., Го Сяохун

Застосування психофізіологічних тестів для контролю стану спортсменів-танцюристів..... 252

Приймаков О. О., Sawczuk M., Омельчук О. В., Мазурок Н. С.

Структура та взаємозв'язки параметрів фізичного розвитку і фізичної підготовленості єдиборців високої кваліфікації..... 257

Самокиш І. І.

Моніторинг фізичного розвитку студентів ЗВО методами антропометричних індексів 267

Сергета І. В., Дреженкова І. Л., Стоян Н. В. Шевчук Т. В.,

Теклюк Р. В., Гончарук Т. І.

Особливості взаємозалежності показників, які визначають специфічність функціональних можливостей організму студентів з різними підходами до організації рухової діяльності..... 272

Степанова В. С., Трапезнікова С. С., Годзієв М. А., Гуца С. Г., Плакіда О. Л.

Застосування інноваційних технологій в системі абілітації дітей із затримкою психомовного розвитку..... 281

Trandafiresc E-A., Potop V.

The hidden game in women's football: a comparative analysis of perceptual, cognitive, psychomotor, and physical skills by positional role..... 286

Хорошуха М. Ф., Босенко А. І., Борщенко В. В.

Взаємозв'язок смертей молодих спортсменів зі спрямованістю тренувального процесу..... 297

Холодов С. А., Михайлюк І. М.

Застосування методу динамічної пропріоцептивної корекції у фізичній реабілітації дітей з порушеннями психофізичного розвитку..... 303

Якуба І. П., Гвоздій С. П.

Особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» з використанням інноваційних технологій навчання..... 308

Яремчишин М. М.

Психологічні стратегії адаптації молоді під час реабілітації їх родичів – працівників МВС після поранення та взяття у полон..... 314

Наші автори 320

Kholodov S. A., Mykhailyuk I. M.

APPLICATION OF THE METHOD OF DYNAMIC PROPRIOCEPTIVE CORRECTION IN PHYSICAL REHABILITATION OF CHILDREN WITH PSYCHOPHYSICAL DEVELOPMENTAL DISORDERS

The article presents the experience of applying the method of dynamic proprioceptive correction (DPC), which is used in the system of complex rehabilitation of children with psychophysical developmental disorders. The method is based on the use of modified astronaut suits (Adelie-92, Adelie-94, Gravistat and Graviton). Within the framework of this method, the pathology of movements is considered from the point of view of disorders of the functional anti-gravity system, which is manifested in the inability of the latter to counteract the influence of the Earth's gravitational field.

Key words: *central nervous system, rehabilitation of children, dynamic proprioceptive correction.*

УДК 378.147

Якуба І. П., Гвоздій С. П.

(Україна, м. Одеса)

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОГО КУРСУ «СТІЙКІСТЬ РОСЛИН ДО АБІОТИЧНИХ ФАКТОРІВ» З ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Анотація. *У роботі проаналізовано особливості викладання вибіркового курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Акцентовано увагу на використання особистісно-орієнтованих, ігрових, інтерактивних, дискусійно-діалогічних, проєктних технологій навчання та Google-інструментів на різних етапах освітнього процесу: теоретичне навчання, практичне використання, контрольні заходи.*

Ключові слова: *інноваційні технології навчання, вибірковий курс, освітній процес у закладах вищої освіти.*

Сучасні здобувачі вищої освіти – це гетерогенна група особистостей із різним вхідним рівнем знань, досвіду і мотивації. Це особливо помітне за викладання вибіркових курсів у закладах вищої освіти, де для вивчення одного курсу у відносно невеликій групі збираються здобувачі декількох досить відмінних спеціальностей та різних років проходження свого рівня освіти, що особливо помітно для бакалаврату.

Доводиться приймати до уваги ще один об’єктивний аспект сьогодення: зростання тиску форсмажорних обставин (карантинні обмеження, воєнний стан, психологічний тиск, посттравматичний синдром тощо), зростання попиту на кризисрезистентні гнучкі форми навчання, ефективність яких не залежить від переходів он-лайн – оф-лайн і дозволяє учасникам освітнього процесу досягти цілей і завдань курсів, що вивчаються. Використання різноманітних методичних прийомів та інноваційних технологій дає можливість здобувачу відчути повну залученість до освітнього процесу та студентського життя у своєму закладі освіти незалежно від власного поточного місцезнаходження, що зокрема сприяє внеску курсу до формування загальних і фахових (спеціальних) компетентностей [2].

Викладач повинен створити оптимальні умови для засвоєння знань, вмінь і навичок зі свого курсу, для набуття студентами компетентностей та реалізації програмних результатів навчання у рамках своєї спеціальності у цій строкатій аудиторії, у мінливих обставинах, створивши доречно комфортну атмосферу, високий рівень мотивації, організувати оптимальний рівень взаємодій між суб’єктами освітнього процесу, особливо між студентами у межах групи. За таких умов особливе значення надбає оптимальний баланс традиційних та інноваційних технологій навчання.

Вибір викладачем технологій навчання обмежений доречністю і дотичністю до галузі курсу, що викладається, а також об'ємом курсу. Курс «Стійкість рослин до абіотичних факторів» є вибіркоким, триває 90 годин (3 кредити), з яких 28 годин призначено для лекцій, 8 годин – для практичних занять та 54 години – для самостійної роботи. Курс викладається на першому (бакалаврському) рівні вищої освіти, 1-4 років навчання, здобувачам спеціальностей 014 «Середня освіта» (Біологія та здоров'я людини), 091 «Біологія»/«Біологія та біохімія», 162 «Біотехнології та біоінженерія», 206 «Садово-паркове господарство».

Коли здобувач обирає довільно певний курс, це означає апріорі, що він сподівається отримати знання, які йому особисто цікаві й необхідні. Тому за викладання вибіркоких курсів одне з провідних місць повинні займати технології особистісно-орієнтованого навчання. У процесі викладання курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів», у зв'язку із гетерогенністю здобувачів, значення особистісних технологій ще більш зростає. Завданнями викладача постають: підбір прикладів у ході викладання лекційного матеріалу, які є цікавими і для науковців, і для технологів, і для вчителів, і для митців; акцент на темах для самостійної роботи, дотичних до спеціальності, пропонування тем проектів певної спрямованості тощо.

З причини поширення попиту використання технологій дистанційного навчання та на об'єктивну необхідність періодично замінювати заняття заплановані як оф-лайн на онлайн версію, у курсі широко використовуються інформаційно-комунікаційні цифрові онлайн технології [1]. Он-лайн заняття проводяться на базі платформ Zoom та Google Meet. Завдання для студентів та їх роботи, література, матеріали, звітна документація розташовуються у Google Classroom, звичним та зручним інструментом для контрольних заходів є Google Forms. Найзручнішим вибором для студентів та викладача є набір гугл-інструментів, зважаючи на можливість використовувати корпоративний університетський акаунт із його спеціальними умовами, доступність на всіх

девайсах та ознайомленість інструментами гугл студентів різного, у тому числі старшого, віку.

Особливе місце за вивчення стійкості рослин посідають ресурси Google Maps та Google Earth, які дозволять опрацьовувати певні локації із різними умовами зростання рослин. Студентам рекомендовано користуватися різноманітними відкритими базами даних, у тому числі в ході заняття. Дозволено не вимикати телефон, а досить інтенсивно використовувати під час освітнього процесу. Форми контролю побудовані таким чином, що доступ до інтернету не заважає дотримуватися правил академічної доброчесності.

Активізація, пожвавлення процесу навчання забезпечуються за рахунок ігрових технологій інтерактивного навчання [1]. Прикладом такої гри є Kahoot з питаннями щодо попередньої або поточної лекції. Ця гра на початку заняття спонукає студентів наступного разу не запізнюватися, в середині – перезавантажує увагу та дозволяє подовжити період ефективного сприйняття матеріалу, у кінці – закріпити матеріал та проконтролювати його первинне розуміння.

Під час викладання курсу регулярно використовуються діалогічно-дискусійні технології навчання [1]. Частина лекції завжди організована як лекція-бесіда. У формі бесіди організована вступна частина практичних занять. Результати та презентація проектів обговорюються у форматі дискусії. У разі виконання командного проекту члени команди проводять розподіл ролей та мозковий штурм. Важко переоцінити важливість даної групи навчальних технологій, що забезпечує можливість живого спілкування в процесі навчання оф-лайн і он-лайн.

Центральне місце у навчальному процесі курсу «Стійкість рослин до абіотичних факторів» посідає технологія проектного навчання [1]. Вони пропонуються для самостійної роботи та для практичних занять. Це науково-дослідницькі теоретичні та практичні проекти, а також індивідуальні та групові творчі проекти з вирішення практичних завдань. Вибір тем проектів особистісно-

орієнтований на спеціальність здобувача. Разом з темою здобувачі отримують вимоги до оформлення та презентації результатів проекту, критерії його оцінювання. Дослідницькі проекти організовані як наукове дослідження, мають бути представлені у спрощеній формі стандартного наукового звіту (містить розділи: зміст, вступ, теоретичні відомості, методика, результати, висновки, посилання), плюс доповідь із презентацією Powerpoint. Для оцінки такого проекту застосовуються критерії оцінки кваліфікаційних робіт, у спрощеному вигляді для молодших курсів і максимально наближеному – для студентів 4-го курсу.

Проект з вирішення практичної задачі різноманітний за формою виконання, яка залежить від специфіки задачі, яка у свою чергу залежить від спеціальності здобувача. Презентація результатів проекту можлива у вигляді теоретичної моделі, малюнку або схеми, протоколу технологічного прийому або технологічної схеми, рекомендацій для впровадження, тощо. Представлення результатів такого проекту можливе у вигляді презентації, постеру, відео, тощо. Оцінювання проекту та його презентації здійснюється за набором попередньо узгоджених критеріїв, наприклад: відповідність вирішення завданню, наукове обґрунтування, оригінальність, ілюстрованість, володіння теоретичним матеріалом і термінологією, презентаційні навички і таймінг, академічна доброчесність та біологічна етичність. Для творчих групових проектів бажано використовувати взаємооцінювання.

Зазначені навчальні технології дозволяють досягнути дидактичних цілей навчання у відповідності до таксономії Блума [3] і, таким чином, сформувати елементи необхідних для спеціальностей, пов'язаних з біологією, компетентностей і результатів навчання. Онлайн тести допомагають краще запам'ятати теоретичний матеріал, бесіда сприяє глибокому розумінню механізмів дії стресорів, адаптацій на різних рівнях організації та засобів підвищення стійкості. Проектне навчання дозволяє проаналізувати наявний теоретичний матеріал і застосувати його для вирішення практичної задачі.

Взаємооцінка проектів та дискусія дозволяють критично оцінити результати знань про стійкість рослин і вмінь їх використання у конкретних умовах. Створення оригінальних рішень в ході проектного навчання готує до творчого процесу на вищих рівнях освіти та у професійних видах діяльності.

Список використаних джерел

1. Волкова Н.П. Інтерактивні технології навчання у вищій школі: навчально-методичний посібник. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2018. 360 с.
2. Робоча програма навчальної дисципліни «Стійкість рослин до абіотичних факторів». Одеса: ОНУ, 2023. 25 с. Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1GnAGulolmCCW0-yZU7d7azDGJTvKQfuG/view>.
3. Anderson, L. W., Kratchwohl D.R._(2001). A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives. New York: Longman. ISBN 978-0-8013-1903-7.

Yakuba I. P., Gvozdiy S. P.

FEATURES OF TEACHING THE ELECTIVE COURSE "RESISTANCE OF PLANTS TO ABIOTIC FACTORS" USING INNOVATIVE LEARNING TECHNOLOGIES

Abstract. *The paper analyses the peculiarities of teaching the elective course «Plant Resistance to Abiotic Factors» for applicants of the first (bachelor's) level of higher education. Attention is focused on the use of personality-oriented, game, interactive, discussion and dialogue, project-based learning technologies and Google tools at different stages of the educational process: theoretical training, practical use, control measures.*

Key words: *innovative teaching technologies, elective course, educational process in higher education institutions.*

Наукове видання

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

XIV Міжнародної науково-практичної конференції,
присвяченої
105-річчю з дня заснування кафедри фізичної реабілітації,
біології і охорони здоров'я та
60-річчю створення лабораторії функціональної діагностики
імені професора Т. М. Цонєвої

19–20 вересня 2024 року
м. Одеса

Частина 2

Матеріали зверстані з електронних носіїв, наданих авторами публікацій.
Відповідальність за наукову достовірність матеріалів та відсутність плагіату
несуть автори

Головний редактор А. І. Босенко
Технічні редактори: О. В. Бобро
Дизайн обкладинки А. І. Босенко, Н. А. Орлик, М. С. Топчій
(фото Н. А. Орлик)